

Samenvatting Beschermingsplan gentiaanblauwtje 2003-2007

Soortbeschermingsplan

Het gentiaanblauwtje (*Maculinea alcon*) is een dagvlinder van goed ontwikkelde natte heide en natte schraalgraslanden. De soort was ooit een vrij algemene verschijning op de hogere zandgronden, maar sinds 1965 is een sterke achteruitgang opgetreden. Het gentiaanblauwtje staat op de Rode Lijst als kwetsbaar te boek, maar gezien de verdere daling gedurende de laatste tien jaar zou de huidige status eerder als bedreigd moeten worden beoordeeld. Een effectieve bescherming is alleen mogelijk wanneer aanvullende maatregelen worden getroffen bij het behoud en herstel van natte heide en natte schraalgraslanden.

In dit soortbeschermingsplan wordt aangegeven wat de voorwaarden en knelpunten zijn, welke doelen worden gesteld en welke maatregelen genomen moeten worden voor een duurzaam voortbestaan en herstel.

Doelstelling

Doel van dit beschermingsplan is een duurzaam en zelfstandig voortbestaan van het gentiaanblauwtje in Nederland te bewerkstelligen door het beschrijven van de daartoe benodigde maatregelen. De volgende hoofddoelen zijn onderscheiden:

1. behoud van de bestaande populaties op korte termijn (de komende vijf jaar) door kleinschalige beheermaatregelen, aanpassingen van het begrazingsregime en maatwerk bij vernatting;
2. versterking van de populaties in clusters van lokale populaties op een termijn van 5-15 jaar door op korte termijn te starten met herstel van voormalige vliegplaatsen en het aanwijzen van bufferzones voor herstel van de grondwaterinvloed;
3. ontwikkeling van vier regionale netwerken van populaties op middellange termijn (15-30 jaar) door het initiëren van inrichtingsmaatregelen op landschapsschaal. De vier netwerken betreffen de regio's NW-Drenthe / ZO-Friesland, Twente / Achterhoek, Veluwe / Gelderse Vallei / Utrechtse heuvelrug, en Noord-Brabant / NW-Limburg.

Knelpunten

Het duurzaam voortbestaan van het gentiaanblauwtje wordt bedreigd door de directe of indirecte invloed van de volgende factoren:

1. vergrassing en bosopslag ten gevolge van het uitblijven van beheer en vermessing door voedingsstoffen vanuit de landbouw en het verkeer;
2. verdroging en verzuring door externe invloeden van landbouw, verkeer en industrie;
3. grootschalig intensief beheer door grootschalig plaggen, plaatselijke overbegrazing, te vroeg maaien of een combinatie van deze maatregelen;
4. plotselinge vernatting bij onzorgvuldig uitgevoerde maatregelen voor herstel van het waterpeil waardoor de waardplant, de waardmieren en de rupsen van het gentiaanblauwtje verdrinken;
5. versnippering van leefgebied door diverse oorzaken zodat populaties kleiner worden, geïsoleerd raken en daardoor een verhoogde kans hebben om te verdwijnen;
6. onvoldoende zicht op de ontwikkeling van afzonderlijke populaties en op de stand van de waardmieren waardoor de uitwerking van maatregelen en de evaluatie onvolledig zijn.

Maatregelen

Om de doelstellingen te verwezenlijken dienen de knelpunten opgelost te worden. De volgende maatregelen zijn daartoe vereist:

1. het selectief terugzetten van de vegetatiesuccessie door kleinschalig plaggen, extensieve of periodieke begrazing, laat maaien, opslag verwijderen;
2. herstel van de grondwaterinvloed door het tegengaan van ontwatering op kleine schaal en op de schaal van het landschap;
3. het kleinschalig uitvoeren van beheermaatregelen zodat variatie in de vegetatiestructuur ontstaat;
4. geleidelijke vernatting over een reeks van jaren bij herstel van de grondwaterinvloed;
5. uitbreiding en aaneenschakeling van leefgebieden door ontwikkeling en herstel van leefgebieden;
6. uitbreiding van het aantal monitoringplots en verfijning van de monitoring door het vertalen van monitoringgegevens uit plots naar hele populaties en door het ontwikkelen van een methode om de stand van de waardmieren te volgen.

Actieplan

De maatregelen zijn per provincie uitgewerkt in een actieplan. De voornaamste actiepunten zijn:

1. het opstellen van uitvoeringsplannen;
2. begeleiding van de uitvoering;
3. uitvoering van de maatregelen;
4. evaluatie van de effecten van de genomen maatregelen en advisering ten aanzien van het vervolgtraject;
5. monitoring van populaties waarvoor dat thans nog niet plaatsvindt
6. uitvoering van aanvullend onderzoek om de bruikbaarheid van de monitoring voor lokaal beheer te vergroten;
7. organisatie van een symposium over soortgerichte maatregelen in het perspectief van herstel van natte heide en natte schraalgraslanden.

De actiepunten hebben grotendeels betrekking op de provincies Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant, en in geringere mate op de provincies Utrecht en Limburg.